

ABSIDIOLA	Petit absis. Sol tenir planta semicircular o poligonal, cobert amb volta. Sovint disposat en sentit radial a l'absis de la capçalera de l'església.
ABSIS	Part de l'església situada a la capçalera, que sobresurt de la façana posterior i sol tenir planta semicircular o poligonal.
ACRÒPOLIS	A les antigues polis gregues, ciutat alta, fortificada, on s'aixecaven els temples.
ACROTERI	Element decoratiu que remata els tres vèrtexs d'un frontó.
ÀGORA	Plaça pública en el centre de la ciutat grega, servia per al mercat, reunió... era el centre neuràlgic de la vida ciutadana.
AIGUADA / GUAIX	Tècnica pictòrica semblant a l'aquarel·la, dissol el color en aigua on s'hi afegeix un aglutinant (p.e. goma aràbiga).
ALINEAMENT	Conjunt de menhirs o megàlits situats el línia recta, generalment amb orientació est-oest.
ALQUIBLE / QUIBLA	A la mesquita, mur orientat cap a La Meca.
AMETLLA MÍSTICA / MÀNDORLA	Oval o marc en forma d'ametlla que envolta la figura de Crist o de la Verge en Majestat.
AMFIPRÒSTIL	Temple que presenta pòrtic de columnes a les dues façanes menors.
AMFITEATRE	Edifici romà dedicat a espectacles públics tal com lluites de gladiadors, de feres... amb un espai central obert (arena), mur de seguretat i grades (càvea).
AQUAREL·LA	Tècnica pictòrica que dissol els colors en aigua i els aplica sobre paper. Els colors són transparents. Molt útil per captar l'atmosfera del paisatge. Utilitza com a blanc el del paper
AQÜEDUCTE	Construcció o sistema de conducció d'aigües des de les fonts naturals, rius o pantans fins a les ciutats. Segons el desnivell que han de salvar es poden superposar dos o tres fileres d'arcades.
ARC APUNTAT O OGIVAL	Aquell que consta de dos segments d'arc que es tallen formant un angle agut. Característic del gòtic.
ARC LOBULAT	Format per lòbuls. Característic de l'estil musulmà.
ARC DE FERRADURA	Arc d'una circumferència superior a 180° amb el centre situat per sobre de la línia d'arrencada
ARC DE MIG PUNT	Arc semicircular que té el centre en la línia d'arrencada.
ARC DE TRIOMF	Monument commemoratiu romà. Amb 1 o 3 arcades. A l'àtic apareix la inscripció commemorativa i al cim l'estàtua o carro triomfal en bronze del personatge a qui es dedica .
ARC FAIXÓ O PERPANY	Arc que reforça i segmenta en trams la volta d'una nau. La seva disposició és perpendicular a l'eix longitudinal de la nau.
ARC PERALTAT	Arc on la línia d'arrencada està per sobre l'impоста.
ARCBOTANT O BOTERELL	Arc característic de l'arquitectura gòtica que descarrega el pes de les voltes en els contraforts.
ARQUITRAU	Part inferior d'un entaulament que es recolza directament sobre el capitell de les columnes.
AQUIVOLTA	Cadascun dels arcs que, superposats i amb un marcat atrompetament, se situen per sobre de l'obertura d'una porta, o finestra al romànic i al gòtic. Solen aparèixer decorades amb motius vegetals, geomètrics, historiatos...
ARRABÀ/ CARCANYOL	Espai o motllura que emmarca l'extradós d'un arc. Característic de l'art visigòtic i de l'art hispanomusulmà.

ATRI	A la casa romana, pati porticat on es troba l'impluvium // Recinte tancat i porticat que precedeix l'entrada d'alguns edificis.
BALDAQUÍ	Paraula que deriva de les teles procedents de Bagdad, es tracta d'un dossier o tendal sostingut per quatre columnes que es col·loca sobre l'altar, llit o qualsevol altre element per a accentuar la seva importància.
BAPTISTERI	Edifici exempt circular o poligonal on s'administrava el baptisme per immersió.
BASAMENT / CREPIDOMA	Part inferior d'una construcció que li serveix de base (p. ex. al temple grec està format per tres graons)
BASE	Part inferior integrant de la columna sobre la qual s'alça el fust.
BASÍLICA	Edifici civil dedicat a l'administració de justícia i les relacions comercials a la Roma clàssica. A partir de l'Edicte de Milà, el model basílica romana passarà íntegrament a l'arquitectura cristiana.
BODEGÓ / NATURA MORTA	Pintura d'estudi que representa essers inanimats (animals morts, vegetals, objectes...)
BUST	En escultura, representació de la part superior del cos humà cap, coll i començament del tronc.
CÀNON	Relació de proporcions que les diferents parts guarden entre si i amb el conjunt de l'obra.
CAPITELL	Part superior d'una columna, pilar... amb diversos tipus de decoració segons l'època, estil...
CARIÀTIDE	Escultura femenina que substitueix el fust d'una columna o pilar.
CATEDRAL	Església principal d'una diòcesi seu del bisbe i del capítol catedralici.
CEL·LA / NAOS	Al temple clàssic, sala que guarda l'estàtua de la divinitat.
CERA PERDUDA	Procediment tècnic per a obtenir estàtues de bronze no massisses. Es construeix una ànima interior de material refractari, al damunt es modela la figura en cera, es torna a recobrir de material refractari i es du al forn. A partir d'una sèrie d'orificis s'hi aboca el metall fos que ocupa el lloc de la cera que es fon.
CIMBORI	Construcció de planta poligonal o cilíndrica que s'aixeca sobre el creuer d'una església romànica per donar llum a l'interior i servir de base a la cúpula. Pot ésser torre a l'exterior i cúpula a l'interior.
CIRC	Construcció de la Roma clàssica dedicada a les curses de carros.
CLAU D'ARC	Dovella situada en la part central d'un arc.
CLAU DE VOLTA	Dovella central que clou una volta o un arc i que sol anar esculpida
CLAUSTRE	Pati quadrangular descobert, voltat de galeries porticades, al qual conflueixen les diferents dependències d'un monestir o catedral. Apareix a l'art romànic i perdura en estils posteriors
COLLAGE	Tècnica de composició plàstica d'invenió cubista que consisteix en enganxar materials diversos (paper, fusta, teixits, filferro, etc.) en un suport pictòric
COLUMNA SALOMÒNICA	Columna amb el fust en sentit helicoidal. Característica de l'art Barroc.
COLUMNA TOSCANA	Ordre clàssic que apareix al món romà. Presenta base, fust llis i un equí i un àbac menys desenvolupat que el dòric.
CONTRAPOSAT / CONTRAPOSTO	Contraposició harmònica de parts relaxades i en tensió del cos humà quan està dret i en actitud de descans.
COR	Part de l'església tradicionalment reservada al clergat on es

	realitzen el cants. D'estar enmig de la nau de l'església varen ser desplaçats be al presbiteri bé al peus o a un lateral de la nau.
CORA	Estàtua grega d'època arcaica de marbre o bronze que representa una figura femenina.
CORNISA	Part superior d'un entaulament, que en sobresurt i sol aparèixer motllurat.
CREPIDOMA / CREPIS	Base o pedestal d'un temple amb 3 esglaons o grades.
CREUER	Espai quadrat, sovint cobert per una cúpula on s'entrecreuen la nau central i la transversal.
CROMLEC	Monument megalític. Agrupació de menhirs en forma circular.
CRUGIA	Espai comprès entre dos murs de càrrega
CÚPULA	Volta generada per la rotació d'un arc. Pot descansar damunt un tambor i coronar amb una llanterna.
DEAMBULATORI /GIROLA	A les catedrals i esglésies de peregrinació passadís darrere el presbiteri que dona accés a les capelles radials.
DECUMANUS	A les ciutats i campaments romans, carrers que l'atravessen d'est a oest.
DÍPTIC	Conjunt de dues taules (usualment de fusta) unides i decorades amb relleus o pintures.
DOLMEN	Megàlit aixecat amb tres pedres o més de les quals dues es troben clavades a terra i una tercera es col·loca horitzontalment a sobre a manera de llinda. Pot presentar corredor. Funció funerària.
DOVELLA	Cadascuna de les peces que formen un arc.
ÈNTASI	Curvatura convexa donada al fust de la columna pels arquitectes grecs.
ENTAULAMENT	En l'arquitectura clàssica designa el conjunt format per l'arquitrau, el fris i la cornisa.
ESCENA	Al teatre clàssic, espai on es desenrotllava l'acció teatral.
ESCORÇ	Perspectiva cocreta de les figures que surten del pla del fons per tal de crear línies o plans contrastats.
ESFUMAT	Tècnica utilitzada per Leonardo que consisteix en difuminar els contorns de les figures amb la qual cosa s'aconsegueixen efectes atmosfèrics.
ESTILÒBATA	Superfície plana sobre la qual descansen les columnes.
ESTÍPIT	Pilastra en forma de piràmide truncada i invertida de vegades antropomorfa.
ESTOA	Pòrtic amb columnes situat a l'àgora de les ciutats gregues.
EXTRADÓS	Superfície convexa exterior d'un arc o volta.
FAÇANA /FRONTIS	Cadascun dels murs exteriors d'un edifici. Essencialment la part exterior on hi ha la porta principal que li dona accés.
FINESTRA CORONELLA	Finestra arquejada que consta de 2 o 3 arcs iguals i 1 o 2 mainells o columnes de descàrrega.
FLETXA (D'ARC)	Alçada d'un arc o volta contada a partir de la clau.
FÒRUM	En l'urbanisme romà, plaça principal on freqüentment; s'entrecreuaven el cardo i el decumanus. S'hi trobaven els edificis civils i religiosos més importants.
FRESC	Tècnica utilitzada per a la pintura mural que s'aplica sobre l'enlruit, de sorra i calç, mentre encara és humit, emprant colors trempats amb aigua.

FRIS	Als ordres clàssics, espai horitzontal situat entre l'arquitrau i la cornisa pot aparèixer llis, decorat, ...
FRONTÓ	Coronament triangular d'una façana, pòrtic... l'espai interior s'anomena timpà.
FUST	Part vertical de la columnata entre la base o l'estilòbat i el capitell. Pot ser llis, amb estries...
GABLET	Element decoratiu en forma d'angle que corona l'arc apuntat d'un portal o finestral en el gòtic.
GÀRGOLA	Figura de pedra que sovint adopta formes humanes o d'animals fantàstics. Serveix per desguassar l'aigua procedent de canalons o teulades. Característic de l'art gòtic.
GIROLA o DEAMBULATORI	A les catedrals i esglésies de peregrinació passadís darrere el presbiteri que dona accés a les capelles radials.
GROTESC	Tipus d'ornamentació bigarrada i estilitzada formada per essers fantàstics, humans, vegetals i animals completament entrelaçats. Característic del Renaixement espanyol.
HARAM	Sala de la mesquita destinada a la oració. Generalment formada per naus perpendiculars a la quibla.
ICONA	Taula pintada característica de l'art bizantí. Solen reproduir imatges de Crist, la Mare de Déu o els sants.
ICONOCLÀSTIA	Doctrina contrària al culte de les imatges.
ICONOGRAFIA	Ciència que té com a objectiu l'estudi de les imatges artístiques en relació a lo simbòlic i al legòric.
IMPOSTA (LÍNIA)	Filera de pedres d'un mur sobre la qual descansa o arranca un arc o volta.
INTRADÓS	Superfície interna d'un arc o d'una volta.
LLANTERNA	Element arquitectònic de planta circular o poligonal, amb obertures laterals que corona una cúpula o una torre i permet il·luminar l'espai interior.
LLENÇ	Tela de lli, cànem, cotó... sobre la que es pinta. // Fragment o porció de murada.
LLINDA	Element arquitectònic situat horitzontalment sobre els brancals d'una porta
LLOTJA	Galeria oberta formada per arcades sostingudes per pilars o columnes.// Edifici públic destinat a transaccions mercantils.
LLUM (DE L'ARC)	Amplada màxima d'una obertura.
LLUNETA	Porció de paret compresa entre l'arc d'intersecció de la paret amb la volta i el pla d'imposta de la mateixa paret. També s'utilitza per anomenar una finestra circular damunt una porta.
MAINELL /TRENCALLUMS	Petita columna o element vertical que divideix en dos l'espai que determina un portal o un finestral.
MÀNDORLA/ AMETLLA MÍSTICA.	(veure Ametlla mística)
MACQSURA	Petit recinte d'una mesquita, proper al mihrab, destinat a les autoritats.
MAUSOLEU /PANTEÓ	Són sepultures individuals de grans dimensions de planta quadrada, rectangular o circular en els que a més de la càmera mortuòria (inhumació) hi ha altres dependències. Tomba monumental del període roma. Sol ser tomba i temple alhora
MESQUITA	En el món musulmà, edifici destinat a l'oració comunitària.

MÈTOPA	Al fris dòric, peça quadrangular, generalment decorada, situada entre els tríglifs.
MIHRAB	Nínxol còncau emmarcat per columnes, situat generalment a la part central de la quibla. La seva funció es orientar els precés dels fidels cap a La Meca.
MINARET/ALMINAR	Torre d'una mesquita des d'on el muetzi crida a l'oració.
MÍNBAR	Púlpit o trona, coronat amb dosser, prop del mihrab d'una mesquita des d'on predica l'imam o es llegeix l'Alcorà.
MOSAIC	Decoració que s'aconsegueix juxtaposant sobre un fons de ciment o calç, tesselles, peces de marbre...
MUR CORTINA	Façana no sustentant recoberta de vidre de dalt a baix utilitzada per primera vegada a partir de la construccions dels primers gratacels (Mies van der Rohe)
NAOS	Al temple grec, sala que conté l'estàtua de la divinitat.
NÀRTEX	Part porticada de l'atri que precedeix a la basílica paleocristiana, reservat als catecúmens. Part de l'atri immediatament anterior a l'entrada en la basílica paleocristiana reservada als catecúmens.
NATURA MORTA /BODEGÓ.	(veure Bodegó)
NAU	Espai interior d'una església, en sentit longitudinal, determinat pels murs o per files de columnes o pilars.
NAVETA	Monument funerari megalític de la cultura talaiòtica del període del Bronze amb forma de quilla de vaixell aplanada i invertida. Enterrament col·lectiu.
NERVADURA /NERVI	Motllura que sobresurt de l'intradós d'una volta amb la finalitat de reforçar-la o de decorar-la.
OGIVA	Arc apuntat format per dos segments d'arc de igual radi qu'entrecreuen en angle agut.//Arc que dona lloc a la volta de creueria.
OLI (PINTURA)	Procediment pictòric que dissol els pigments en olis (llinosa, nou...) i s'apliquen sobre fusta o tela preparats. Van Eyck va perfeccionar la tècnica.
OPISTÒDOM	Part posterior d'un temple grec sense comunicació amb la naos i oposada a la pronaos.
ORDRE (ARQUITECTÒNIC)	Combinació proporcionada entre els elements sustentants i els sustentats. Qualcun dels estils constructius de l'arquitectura clàssica que es distingeixen per les formes, proporcions i l'ornamentació de columnes i entablements.
ORQUESTRA	Part del teatre de forma semicircular o circular, on s'hi col·locava l'altar, el cor, els músics...
PALESTRA	Espai destinat a exercicis gimnàstics.
PANTEÓ	Temple destinat al culte de tots els déus. Construcció funerària.
PASTEL	Tècnica pictòrica que utilitza pigments secs mesclats amb goma aràbiga o resina en forma de varetes (els anomenats "pastels"). El color s'estén amb la ajuda d'un difuminador o amb els dits.
PERISTIL	A la casa grecoromana, pati interior voltat de columnes, situat a la part posterior.// Porxo amb columnes que envolta un edifici.
PERSPECTIVA	Mètode geomètric que permet representar l'espai tridimensional

LINEAL	sobre un espai bidimensional. La perspectiva lineal és aquella que per a la seva formació té en compte les línies que convergeixen en un punt de fuga.
PERSPECTIVA AÈRIA	Tipus de perspectiva que intenta representar l'atmosfera que envolta els objectes, difuminant els contorns i fent que els colors perdin intensitat a mesura que s'allunyen.
PETXINA	Element arquitectònic de forma triangular curvilínia que té la funció de servir de suport a una cúpula tot passant d'una planta quadrada a una de circular.
PILAR	Element arquitectònic de suport vertical de secció no circular.
PILAR (FASCICULAT)	Pilar format per nombroses motlures adossades que normalment comparteixen base i capitell. Característic del gòtic.
PILASTRA	Pilar adossat al mur.
PILOTIS	Suports verticals i de formigó armat que aïlla la planta baixa del cos de l'edifici que sustenta, creant un espai cobert, lliure i sense parets (exent).
PINACLE	A l'arquitectura gòtica, torreta apiramidada i punxeguda que serveix de contrapès a l'empenta de l'arcbotant i accentua la verticalitat de l'edifici.
PLANTA BASILICAL	Planta longitudinal d'una o tres naus (excepcionalment 5) amb la central més elevada.
PLANTA DE SALÓ	Es tracta generalment d'una planta basilical amb voltes de creueria i amb les naus laterals de la mateixa altura que la central.
PLEMENTERIA	Conjunt de pedres (carreus) que omplen l'espai entre els arcs i els nervis d'una volta de creueria.
PODI	Pedestal sobre el que descansen un grup de columnes (p.ex. als claustres)// Basament sobre el que s'edifica un temple.
POLICROMIA	Revestiment de colors que cobreixen les obres arquitectòniques o escultòriques.
POLÍPTIC	Retaule que consta de més de tres taules. De vegades són articulats i es poden plegar sobre el plafó central.
PÒRTIC	Estructura arquitectònica adossada a un edifici, coberta i limitada per arcades.
PRESBITERI	Espai que rodeja a l'altar, generalment elevat respecte a les naus, ocupant l'absís de la capçalera. En aquest espai hi trobem l'altar, la càtedra, els ambons, i a vegades el cor.
PRONAOS	Sala o pòrtic que precedeix la naos.
READY MADE	Objectes elaborats en sèrie, descontextualitzats per convertir-los en obra d'art.(Marcel Duchamp)
BAIX RELLEU	Quan les figures gairebé no sobresurten del pla mural (menys de la meitat del seu volum natural)
MIG RELLEU	Quan les figures sobresurten la meitat del seu volum.
ALT RELLEU	Quan les figures són tallades gairebé exemptes però adherides al pla mural (més de la meitat del seu volum natural)
RETAULE	Obra d'escultura, pintura o mixta que cobreix el mur situat darrere un altar. Pot ser de fusta, pedra o metall. Deriva del frontal romànic. Les seves parts principals són predel·la o bancal, pisos o cossos horitzontals, carrers verticals, guardapols,...
ROSASSA / ROSETÓ	Obertura o finestra circular de grans dimensions amb traceria, calat i vidrat, característic del gòtic. Es troba generalment a les façanes

	de les esglésies.
SALMER	Dovella inferior d'un arc sobre la imposta a partir de la qual s'alça l'arc.
SARCÒFAG	Objecte funerari en forma de caixa de gran diversitat de formes i decoració en el qual es col·loca el cos del difunt.
TALAIOT	Monument megalític balear. Torre de defensa troncocònica. Pot presentar planta quadrada, circular...columna central...E. del Bronze.
TALLA	Escultura de fusta.// Tècnica per obrar una escultura de fusta o pedra.
TAMBOR	Bloc cilíndric que superposat forma el fust d'una columna // Estructura cilíndrica o poligonal que sosté la cúpula donant-li alçada.
TAULA	Monument megalític de la cultura talaiòtica, període del Bronze, consistent en un monòlit disposat verticalment que suporta una gran pedra horitzontal.
TEATRE	Edifici destinat a representacions escèniques i musicals. Consta d'hemicicle o càvea, orquestra, prosceni i escena.
TERMES	Construcció romana de caire civil destinada als banys.
TESSELLA	Cadascun dels petits paral·lelepípedes de pedra, marbre... que s'utilitzen per a formar un mosaic.
TETRAMORF	Símbols dels quatre evangelistes Mateu (home o àngel), Marc (lleó), Lluc (bou), Joan (àliga).
TIMPÀ	Espai interior d'un frontó. // A les portalades, espai delimitat per la llinda i la primera arquivolta.
TOLOS	A l'antiga Grècia, temple circular.
TONDO	Obra artística pintada o esculpida de forma rodona, semblant a un medalló.
TRACERIA	Decoració arquitectònica feta sobre pedra calada. Especialment la que decora les ogives dels finestrals gòtics, triforis, rosasses...
TRANSSEPTE	Nau transversal o perpendicular d'una església que configura arquitectònicament la planta de creu llatina
TREMP	Procediment pictòric en que els colors es dilueixen amb aigua que conté aglutinants goma,ou,...s'aplica sobre taula o mur i es pot retocar en sec.
TRIBUNA	A l'església cristiana, galeria construïda sobre les naus laterals.
TRIFORI	Filera de finestres que s'obren a la nau central des d'un passadís situat sobre les naus laterals.
TRÍGLIF	En l'ordre dòric, cadascuna de les parts en que està dividit el fris amb una disposició alternada amb les mètopes.
TRÍPTIC	Obra que consta de tres cossos en la qual els dos laterals es tanquen sobre el central; pot ser d'ivori, fusta...
TROMPA	Petita volta semicònica o volada que serveix per passar d'una planta quadrada a una octogonal sobre la qual és possible aixecar una cúpula.
TROMPE-L'OEIL	Recurs pictòric que pretén crear la il·lusió òptica que és real una cosa que només està pintada.
VANITAS	Tema, característic del barroc, que recorda la fugacitat de la vida i la buidor de les coses d'aquest món davant de la inevitabilitat de la mort

VITRALL	Conjunt de gran cromatisme format per petits fragments de vidre acolorits units amb fines tires de plom i sostingut per una estructura metàl·lica.
VOLTA D'ARESTA	Aquella generada pel creuament perpendicular de dues voltes de canó.
VOLTA DE CANÓ	Coberta generada pel desplaçament d'un arc de mig punt al llarg d'un eix longitudinal.
VOLTA DE CREUERIA/VOLTA OGIVAL	Característica del gòtic ofereix el doble avantatge de ser lleugera i flexible. Formada per arcs apuntats, consta d'esquelet (nervis que es creuen en diagonal, arcs formers, faixons i plementeria).
VOLTA DE MOCÀRABS	Volta decorada amb uns elements decoratius de guix o fusta formats per petits prismes juxtaposats i superposats verticalment com estalactites que adorna la part interior de la cúpula, l'arc i les voltes. També s'utilitza als capitells.
VOLTA /CÚPULA GALLONADA	Volta dividida en seccions que per la forma recorden els grells d'una taronja.
VOLUTA	Element decoratiu en espiral característic del capitell jònic... També, en llenguatge genèric, s'utilitza el terme com a sinònim de tot motiu decoratiu curvilini.